

ועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה-21
لجنة الانتخابات المركزية للكنيست 21
The Central Elections Committee for the 21st Knesset

ניל הנדל
שופט בית המשפט העליון
ממלא מקום יושב ראש ועדת
הבחירות המרכזית לכנסת

ה"ש 5/21

המבקש: אורי וייס

נגד

המשיב: היועץ המשפטי לממשלה

בקשה לקביעת היעדר קלון לפי סעיפים 7(ג) ו-7א לחוק הרשויות המקומיות (בחירות),
התשכ"ה-1965

בשם המבקש: עו"ד עמרי קאופמן; עו"ד יונתן ניסנהויז

החלטה

1. מונחת לפני בקשה לקבוע כי המבקש כשיר להיכלל ברשימת מועמדים למועצת עיריית גבעת שמואל, במסגרת הבחירות הכלליות לרשויות המקומיות שעתידות להתקיים בתאריך 30.10.2018. המבקש מכהן כעת בתפקיד חבר מועצת עיריית גבעת שמואל. בשנת 2017, הורשע המבקש, בבית משפט השלום בתל-אביב יפו, בעבירת גרימת מוות ברשלנות. בתאריך 15.08.2017, גזר בית המשפט את דינו של המבקש, והשית עליו שישה חודשי מאסר לריצוי בדרך של עבודות שירות, מאסר על תנאי ופיצוי למשפחת המנוח. בית המשפט לא נדרש לשאלה האם יש עם מעשיו של המבקש משום קלון (ת"פ 9216-11-16 מדינת ישראל נ' וייס (15.8.2017)).

2. סעיף 7(ג) לחוק הרשויות המקומיות (בחירות), התשכ"ה-1965 (להלן – חוק הבחירות לרשויות), קובע כי:

עמוד 1 מתוך 6

משכן הכנסת, קריית דוד בן-גוריון, ירושלים 9195015 العنوان: مجمع بن-غوريون, أورشليم القدس, 9195015
טלפון هاتف: 02-6753407, פקס فاكس: 02-5669855 دוא"ל البريد الإلكتروني: VadatB@knesset.gov.il

אתר האינטרנט الموقع www.bechirot.gov.il

"אינו זכאי להיכלל ברשימת מועמדים ולהיבחר חבר המועצה מי שנידון בפסק דין סופי לעונש מאסר בפועל, לתקופה העולה על שלושה חודשים, וביום הגשת רשימת המועמדים טרם עברו שבע שנים מהיום שגמר לשאת את עונש המאסר בפועל, אלא אם כן קבע יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית כי אין עם העבירה שבה הורשע, בנסיבות הענין, משום קלון"

צא ולמד כי כאשר נידון אדם למאסר לתקופה העולה על שלושה חודשים, לא יהיה אותו אדם כשיר להתמודד בבחירות לחברות במועצה, במהלך שבע השנים שחלפו מהיום שבו סיים לרצות את עונשו – אלא אם כן יקבע יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית כי אין עם העבירה, בנסיבות העניין, משום קלון. בתאריך 7.11.2017 החל המבקש לרצות את ששת חודשי המאסר בפועל שהוטלו עליו, ומכאן שבמועד הבחירות הקרובות לא יחלפו שבע השנים הקבועות בחוק. בהתאם, ביום 7 באוקטובר 2018 הודיעה מנהלת הבחירות בגבעת שמואל על פסילת מועמדות המבקש בשל "רישום פלילי".

המבקש מעוניין, כאמור, להתמודד בבחירות למועצת עיריית גבעת שמואל, והוא מבקש, אפוא, כי יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית יפעיל את סמכותו, ויקבע כי בעבירה בה הורשע אין משום קלון. זאת, משני טעמים עיקריים: הראשון, כי עבירה של גרם מוות ברשלנות הינה עבירה נטולת יסוד נפשי, ולכן לא ניתן לייחס למורשע בה כוונה או מודעות פלילית. השני, כי למבקש אין אחריות ישירה לאירוע מושא העבירה, שכן האירוע התרחש באחד מתוך מגוון פרויקטים שמבצעת החברה שבבעלות המבקש; אינו קשור בתפקידו הציבורי; והמבקש עצמו כלל לא נכח במקום.

3. הבקשה – שהוגשה ביום 7.10.2018 – הועברה לטיפול בעקבות החלטת יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה-21, המשנה לנשיאה ח' מלצר, על דעתה של הנשיאה א' חיות, בהתאם לסעיף 17(ג) לחוק הבחירות לכנסת [נוסח משולב], התשכ"ט-1969.

4. לאחר עיון בבקשה, ובהתאם לסעיף 8(1) לנוהל הטיפול בבקשות לקביעת היעדר קלון, התשע"ד-2013, החלטתי כי יש לדחות את הבקשה על הסף, אף מבלי לבקש את תשובת המשיב, שכן הבקשה לא הוגשה במועד.

5. סעיף 7א(2)(א) לחוק הבחירות לרשויות קובע כדלהלן:

"מועמד או מי שרוצה להיות מועמד, שנידון למאסר בפסק דין סופי כאמור בסעיף 7(ב), המבקש כי יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית יחליט כי אין עם העבירה שבה הורשע משום קלון, יגיש ליושב ראש הועדה בקשה לכך, לפני הגשת רשימת המועמדים הכוללת את שמו; לבקשה יצורפו כתב האישום, פסק הדין וכל חומר אחר הנוגע לענין".

עמוד 2 מתוך 6

משכן הכנסת, קריית דוד בן-גוריון, ירושלים 9195015 العنوان: مجمع بن-غوريون, أورشليم القدس, 9195015
טלפון هاتف: 02-6753407, פקס فاكس: 02-5669855 דוא"ל البريد الإلكتروني: VadatB@knesset.gov.il

אתר האינטרנט الموقع www.bechirot.gov.il

6. בבחירות שבנידון דידן, המועד האחרון להגשת רשימות המועמדים חל בתאריך 27.09.2018 (ראו סעיף 35(ח) לחוק הבחירות לרשויות; תקנה 11 לתקנות הרשויות המקומיות (סדרי בחירות), תשכ"ה-1965; וחוזר המפקחת הארצית על הבחירות ברשויות המקומיות מס' 02/2018 בעניין "הגשת רשימות מועמדים והצעות מועמד ברשויות המקומיות" (04.09.2018)).
7. המבקש אינו חולק על הוראה זו, אך טוען כי עד הודעת מנהלת הבחירות בעיר גבעת שמואל כי הוא אינו כשיר להתמודד, לא היה מודע לחזקת הקלון שחלה עליו, שכן הוא הוסיף לכהן לאחר הרשעתו כחבר המועצה, ולא נאמר לו דבר בקשר עם מגבלה עתידית כלשהיא באשר להתמודדותו בבחירות. הוא סבור כי יש לקבל את בקשתו למרות האיחור בהגשתה, ומפנה להחלטתה של השופטת ד' דורנר, בכובעה כיושבת ראש ועדת הבחירות המרכזית, בה"ש 2/03 בונפיל נ' היועץ המשפטי לממשלה, פ"ד נז(4) 849 (20.5.2003) (להלן: עניין בונפיל).
8. אין לקבל את טענתו של המבקש, שכן יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית אינו מוסמך להאריך את המועדים הקבוע בחוק. כפי שקבע המשנה לנשיא, ש' לוי, בבג"ץ 11243/02 פייגלין נ' יושב-ראש ועדת הבחירות, פ"ד נז(4) 145, 153 (2003) (להלן: עניין פייגלין) – בפסק דין אליו הצטרפו 9 מחברי המותב:

"על חשיבות ההקפדה על המועדים שנקבעו בדין לעניין קיום בחירות עמד בית-משפט זה לא אחת. על-פי דבר המחוקק, נקבע לוח זמנים קשיח אשר המועדים המרובים הקבועים בו רודפים זה את זה ותלויים זה בזה. כורח המציאות הוא שמועדים אלה יישמרו כדי שמערכת הבחירות כולה לא תשתבש, השווה: בג"ץ 705/78 הרשימה "חיי" למועצת עיריית גבעתיים נ' פקיד הבחירות, בג"ץ 6790/98 אברץ נ' פקיד הבחירות לעיריית ירושלים, ע"ב 2573/99 בא-גד נ' ועדת הבחירות לכנסת, ולפני כן: בג"ץ 5769/93 חמזה נ' פקיד הבחירות בשעב. זהו אחד המקרים שבהם עשוי האינטרס של תקינות הבחירות וקיומן לפי לוח המועדים שנקבע בחוק לגבור גם על האינטרס של מועמד להיבחר לכנסת. הגישה הדווקנית למועדים בסוגיה שלפנינו באה לכלל ביטוי גם בסעיפים 142 ו-143 לחוק הבחירות. כך למשל קובע סעיף 142 לחוק הבחירות כי "כל מקום שחוק זה קובע שפעולה מסויימת תיעשה מספר מסויים של ימים לפני יום הבחירות [וזה אינו המקרה שלפנינו – ש' ל', רשאית הועדה המרכזית, אם ראתה סיבה מספקת לכך וברוב של שני שלישים מהמשתתפים בהצבעה, להאריך את המועד לאותה פעולה עד לחמישה ימים נוספים", ובסעיף 143 לחוק הבחירות, כפי שתוקן בחוק לתיקון דיני בחירות לכנסת ולרשויות המקומיות (פנקס הבוחרים), תשס"ג-2002, נאמר ש"על עתירות וערעורים לפי חוק זה לא יחול סעיף 142 או כל הוראה בחיקוק המאפשרת הארכת מועדים".

עמוד 3 מתוך 6

משכן הכנסת, קריית דוד בן-גוריון, ירושלים 9195015 العنوان: مجمع بن-غوريون, أورشليم القدس, 9195015
טלפון هاتف: 02-6753407, פקס فاكس: 02-5669855 דוא"ל البريد الإلكتروني: VadatB@knesset.gov.il

אתר האינטרנט الموقع www.bechirof.gov.il

פרקליטו של פייגלין טען לפנינו שיושב-ראש ועדת הבחירות המרכזית האריך למרשהו את המועד להגשת בקשת "אי-קלון". מעשה שהיה כן היה, שלאחר שהוגשו הבקשות למחיקתו מרשימת המועמדים הגיש פייגלין בקשה להאריך לו את המועד להגשת תגובתו לבקשות. יושב-ראש ועדת הבחירות המרכזית נעתר לבקשה וקבע בהחלטתו כי "לפנים משורת הדין אני מסכים שהמועד להגשת תגובתו – בעצם: להגשת בקשתו – יפקע ביום ששי, 20.12.02, בשעה 14:00". אין בטענה זו כל ממש. יש בהחלטה אישור להגשת בקשה עד למועד שנקבע בה; אין בהחלטה אישור שהגשת הבקשה במועד זה תיחשב כבקשה שהוגשה בעתה; לא זו אף זאת: יושב-ראש ועדת הבחירות המרכזית לא היה מוסמך להאריך מועדים שנקבעו בחוק" (ההדגשה אינה במקור).

אמנם, פסיקה זו ניתנה בבקשת היעדר קלון בבחירות לכנסת, אך ההוראות בעניין קלון, ובעניין הגשת הבקשה לקביעת היעדרו, זהות, ותכליתיהן דומות. על כך מעידות גם שורת החלטות בהן הקישו יושבי ראש ועדת הבחירות המרכזית מן ההכרעה בעניין פייגלין, וקבעו כי היא יפה גם ביחס להוראות מקבילות – לרבות סעיף 7א(2)(א) לחוק הבחירות לרשויות, העומד במוקד ההליך דנן (פסקה 5 להחלטת המשנה לנשיאה ס' ג'ובראן בה"ש 9/20 אבו ליל נ' היועץ המשפטי לממשלה (8.10.2013); ראו גם החלטות המשנה לנשיאה א' רובינשטיין בעניין צבי גואטה (19.11.2012) ונחמיה חג'בי (25.11.2012) [בנוגע למועצות אזוריות עליהן חל סעיף 19(ב) לצו המועצות האזוריות (מועצות אזוריות), התשי"ח-1958]; ובעניין יעקב יובל (14.11.2012) [בנוגע למועצות אזוריות עליהן חל תקנון המועצות האזוריות (יהודה ושומרון), התשל"ט-1979]. כאשר להחלטה בעניין בונפיל, אליה הפנו ב"כ המבקש, יוער כי הבקשה נדחתה מטעמים אחרים, כאשר יושבת ראש ועדת הבחירות נמנעה מלהכריע בנושא הארכת המועד משום שבאותו מקרה הוגשה בקשה במועד – אם כי לגורם הלא מתאים (שס, עמודים 852-853). הבחנה זו מתבקשת גם משום שהשופט דורנר הצטרפה לדעת הרוב בעניין פייגלין, ואין להניח כי סתה ממנה בהחלטה שניתנה ימים ספורים לאחר פרסום נימוקי פסק הדין באותה פרשה.

9. המועד להגשת בקשה לקביעת היעדר קלון הוא מועד שנקבע במפורש בחוק, ולא ניתנה ליושב ראש ועדת הבחירות המרכזית סמכות להאריכו. יתרה על כך, רק לאחרונה החליטה הכנסת להקדים מועד זה, באופן המלמד על החשיבות שייחס המחוקק לעמידה דווקנית בו. כך, בסעיף 1(2)(ב) לחוק לתיקון דיני הבחירות לרשויות המקומיות, התשע"ח-2018, הוקדם המועד להגשת בקשה להיעדר קלון – מהיום ה-32 שלפני יום הבחירות, למועד הקודם להגשת רשימת המועמדים הכוללת את שמו של המבקש – ונקבע כי על המבקש להגיש, ביחד עם רשימת המועמדים, אישור מועדת הבחירות המרכזית על הגשת הבקשה.

10. התוצאה של דחיית בקשת מתמודד בבחירות בשל איחור בהגשתה אינה קלה לחפץ להתמודד. כשם שיש זכות לבחור, כך קיימת גם זכות להיבחר. ואולם, זכויות אלה אינן מוחלטות. יש לזכור כי קביעת מועד אחיד למועמדים שומרת על השוויון בין המועמדים הפוטנציאליים, מונעת סכסוכים פוטנציאליים, ושומרת על גישה אחידה וידועה לכל. המועמדים כולם נדרשים לעמוד בתנאי הכשירות להגשת מועמדות במועדים זהים. טלו שני מועמדים פוטנציאליים, שהורשעו בעבירה זהה. האחד, לא היה סיפק בידו להגיש בקשה לקביעת היעדר קלון במועד, ולכן לא הגיש מועמדותו כלל, והשני הגיש מועמדותו, ולאחר שנפסל הגיש בקשה לקביעת היעדר קלון, וזאת לאחר חלוף המועד האחרון לעשות כן. קבלת בקשתו של האחרון, פוגעת בהכרח בשוויון מול הראשון. על אף השוני בין התחומים, ניתן להשוות רציונלים אלו לרציונלים החלים בדיני המכרזים לפיהם, ככל שאין הוראה מפורשת אחרת, על כל המועמדים לעמוד בתנאי הסף במכרז במועד הגשת המועמדות למכרז (ראו והשוו: עע"מ 1811/09 אסום חברה קבלנית לבנין בע"מ נ' מועצה אזורית שדות נגב, פסקה 16 לפסק דינה של הנשיאה א' חיות (06.01.2010)).

11. בדיני בחירות עיני הדין אינן מופנות לשני צדדים לסכסוך כאילו מדובר בהליך אזרחי, אלא אל הציבור בכללותו. הכללים חייבים להיות אחידים, ויש לקחת בחשבון גם את המועמד הפוטנציאלי שלא הגיש מועמדות תוך הכרה בכך שחלף המועד. תכלית המועדים שנקבעו היא להגן על אינטרסים מהותיים של תקינות הבחירות, והתנהלותן בצורה שוויונית, נטולת פניות, מסודרת ויעילה. עניין פייגלין שהובא לעיל שם דגש על תקינות הבחירות וניהולן הסדיר. כפי שסופיות הדיון מוכרת במערכת המשפט, כך סופיות הרשימה בת משקל במערכת הבחירות. אף נראה שלא תצמח תועלת ציבורית מכך שיושב ראש ועדת הבחירות המרכזית ישקול עניין עניין על פי נסיבותיו בהקשר של הארכת מועדים. בחינה פרטנית כזו, על טיב השיקולים הרלוונטיים, עלולה לפתוח פתח לכך שיושב ראש ועדת הבחירות המרכזית יהיה חשוף לביקורת ששיקוליו גולשים לארינה הפוליטית – אף שאין לדבר בסיס. מוטב, אפוא, שיהיו תאריכים קבועים, והחפץ להתמודד יעמוד בהם. ודוקו, המיקוד אינו באשמת המועמד שהגיש את בקשתו באיחור, אלא בשמירה על עקרון השוויון בהיבט העקרוני, ועל יעילות הליך הבחירות בהיבט המעשי – כשבתווכן השאיפה לתקינות הבחירות.

12. הבקשה נדחת, אפוא, על הסף נוכח אי הגשתה במועד.

13. מזכירות ועדת הבחירות תעביר החלטה זו למפקחת הארצית על הבחירות ברשויות המקומיות ולמנהלת הבחירות לעיריית גבעת שמואל.

ניתנה היום, כ"ט בתשרי התשע"ט (8.10.2018).

ניל הנדל

**שופט בית המשפט העליון
ממלא מקום יושב ראש ועדת
הבחירות המרכזית לכנסת**

עמוד 6 מתוך 6

משכן הכנסת, קריית דוד בן-גוריון, ירושלים 9195015 العنوان: مجمع بن-غوريون, أورشليم القدس, 9195015
טלפון هاتف: 02-6753407, פקס فاكس: 02-5669855 דוא"ל البريد الإلكتروني: VadatB@knesset.gov.il

אתר האינטרנט الموقع www.bechirof.gov.il